

у найпоширеніших в цьому дискурсі жанрах, а саме: анотації, реферату, журнальної статті, конкурсної роботи. Досвід багаторічної практики в українських ЗВО з активного використання алгоритмічних приписів як оптимальної лінгводидактичної платформи для творення текстів у НК та набуті результати не тільки підтверджують доцільність алгоритмізованого продукування наукових текстів, але й сприяють ефективності мисленнєво-мовленнєвої діяльності індивіда або авторського колективу у забезпеченні належної когнітивно-інформувальної та мовнокомунікативної якості підготовлюваного інтелектуального продукту.

Список використаних джерел

1. Ажнюк Л. В. Екологія офіційного мовлення як об'єкт правового захисту. Українська мова. 2013. № 1. С. 88–103.
2. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови: навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2016. 426 с.
3. Онуфрієнко Г. С. Риторика : навч. посібник. Київ: ЦУЛ, 2016. 624 с.
4. Онуфрієнко Г. С. Сучасна мовна комунікація публічного формату в контексті проблематики її еколінгвістичного виміру. Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі. Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2021. С. 114–116.
5. Словник іншомовних слів / Уклад.: С.М.Морозов, Л.М. Шкарапута. Київ: Наук.думка, 2000. 680 с.

Онуфрієнко Олексій Володимирович,
доцент кафедри менеджменту
Національного університету «Запорізька
політехніка», кандидат юридичних наук,
доцент

РОЗШИРЕННЯ ТЕРМІНОСИСТЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІ ТА НАУКИ ПУБЛІЧНОГО ВРЯДУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОМОВНИМИ НЕОЛОГІЗМАМИ: ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ ТА НОРМУВАННЯ

З погляду українського правника чи/та спеціаліста в галузі публічного управління, що вивчає зарубіжні практики нормативно-правового регулювання та публічного адміністрування, використовуючи виключно англійськомовні першоджерела, проблема точності перекладу та вмотивованого поповнення української наукової терміносистеми постає з усією серйозністю. З огляду на відсутність системної практики внормованого перекладання українською мовою унікальних термінологічних метафор як феномену сучасної англійської мови науки, що виникли в останні десятиріччя, слід очікувати поширення авторських перекладів, узагальнення та осмислення яких утворить нагальну проблему для сучасної української лінгвістики та перекладознавства. Зокрема,

терміносполучення *information silo*, з огляду на позначуване ним поняття інформаційно ізольованого органу публічного врядування, має принаймні три варіанти перекладу українською: буквальний *інформаційний силос*, який найбільш точно відбиває його значення, але викликає небажані асоціації з кормом для сільськогосподарських тварин, а не тільки з одноім'яним резервуаром для його сховища (це є дійсним і для більш громіздкого варіанту *інформаційна силосна башта*); *інформаційний бункер*, що є менш точним, оскільки *бункер* первинно позначає захисну або оборонну споруду; *інформаційне сховище*, який є найабстрактнішим та найменш точним з окреслених варіантів, до того ж збігаючись з одним з варіантів перекладу іншого усталеного ІТ терміна *data warehouse* (*сховище даних*). Наведена ієрархія пропонованих перекладів принаймні мотивує для подальшої дискусії. У щойно опублікованому дослідженні монографічного рівня [1] ми зупинилися на варіанті перекладу *інформаційний силос*, який видається найбільш вдалим з перелічених, і саме з огляду на наведену нами градацію змістової точності перекладу.

Особливим прикладом неологізму у вигляді термінологічної метафори в галузях державознавства та публічного управління є й терміносполучення «спустошена держава» (англ. «hollowed state») [1, с. 211–262]. Під кутом зору класифікації термінологічних метафор, «спустошена держава», як і споріднені, проте менш поширені терміносполучення-метафори цього ж поняттєвого спектру – «ощадлива держава» (англ. «lean state») у специфічному німецькому контексті [2, с. 24], «скелетована держава» (англ. «skeleton state») [3] тощо, є прикладом ізольованої катахреси, що запропонована на підставі наявності аналогії між процесами: спустошення певної території чи об'єкту внаслідок зменшення його наповненості та зменшення функціонального спектру діяльності держави за рахунок передання її повноважень інститутам приватного сектору та громадянського суспільства. Активне використання термінологічних метафор-новотворів у працях провідних зарубіжних науковців додатково свідчить про розвиток науки публічного управління та теорії держави, адже адміністративна емпірика постійно ставить задачу опису та номінації нових складних соціальних явищ, яка творчо розв'язується авторами за рахунок введення точних, ємних та «живих» термінів-метафор, позбавляючись таким чином архаїчної термінології, погано пристосованої до відображення сучасних реалій, та уникаючи галузевої схоластики, в межах якої завдання збереження термінологічного апарату може ставитися вище за творче словотворення, зумовлене отриманням нових емпіричних даних.

Нагальна проблема адекватності перекладу українською мовою постає не тільки під час зіткнення з необхідністю введення у вітчизняний науковий обіг новаційного терміна, але і внаслідок системної термінологічної «міграції» з певної галузі людської діяльності у площину публічного управління цілих кластерів

спеціальних термінів із подальшою їх граматичною та синтаксичною трансформацією. Так, з огляду на модернізацію публічного управління у формі реалізації моделі електронного врядування, яка відбувається кілька останніх десятиріч у більшості держав світу відповідно до становлення та ствердження інформаційного суспільства, сучасну адміністративну реальність неможливо уявити як без ІТ термінології, так і без міжгалузевих неологізмів-гібридів: *електронний уряд (е-уряд), електронне врядування (е-урядування), електронні сервіси (е-сервіси), електронні документи, цифровий підпис, цифрові стратегії держави, державна політика даних, державні дата-центри, технології штучного інтелекту (ШІ) міністерства оборони* та ін. Маємо відзначити й умовну зміну термінологічних поколінь, котра відбувається в окресленій термінологічній сфері по мірі загальної втрати популярності та поступової архаїзації терміна «електронний» і його похідних за рахунок використання термінів *цифровий, діджитальний, дані/дата* та ін. у їх застосуванні до публічного сектору (сервісів публічної служби тощо), що також має ускладнити завдання до якості перекладання англійськомовної термінології. Популяризація терміна *цифровізація*, що відбувається останніми роками серед політичних еліт та в медійному просторі, не знімає питання про влучність цього терміна з огляду на досвід тривалого існування його прямого аналогу (*діджиталізація / digitalізація*). Дійсно, *цифровізація* характеризується значно меншим ступенем відчуття чужорідності внаслідок дуже давнього запозичення лексеми «цифра» (від ср.-лат. *cifra* від араб. (*ṣifr*) «пустий, нуль») та підтримується існуванням значної кількості спільнокоренових термінів (*цифрові технології, цифровий формат, цифровий сигнал* та ін.), проте факт небажаного в галузевій термінології паралельного існування терміна *діджиталізація* з тим самим або дуже близьким значенням, особливо у бізнес-менеджменті, має бути врахований при нормуванні та стандартизації галузевої термінології публічного управління в Україні [1, с. 263–362].

Далеко не останнім за значенням є ще одне поняттєво-термінологічне питання щодо перекладу українською мовою термінологіки національних мов (англійської, німецької, французької тощо), котре потребує уваги принаймні на рівні необхідних уточнень та важливих роз'яснень, що стосуються як тематичної ситуації в цілому, узятій на рівні стану світової науки публічного врядування, так і обраного нами способу розв'язання складних моментів використання сучасної термінології публічного адміністрування в цій монографії. Мова йде про терміни «публічна служба», «цивільна служба», «державна служба» для досліджуваних субсистем публічного сектору різних сучасних держав та, відповідно, для співробітників цих структур – «публічний службовець», «цивільний службовець», «державний

службовець» тощо. З точки зору українського дослідника, проблема вибору відповідних термінів для позначення досліджуваних емпіричних явищ та для використання їх у контексті доктринальних концепцій ускладнюється з огляду на те, що умови наукового дослідження в цьому випадку визначаються зіткненням двох поняттєво-термінологічних традицій (світової, переважно англійськомовної, та вітчизняної, українськомовної), при чому додатковим фактором, що не сприяє легкості і точності підбору українських еквівалентів до іншомовних термінів, є те, що кожна з цих традицій наразі перебуває у стані зміни панівної парадигми [1, с. 55–83].

Терміносистема вітчизняної науки публічного управління перебуває на стадії активного становлення і поповнення. Її подальший розвиток має бути забезпечений не тільки відомими засобами термінологічної фіксації та стандартизації, але й фундаментальними дослідженнями наявних термінологічних тенденцій, ретельним відстеженням специфіки новотворів, аналізом обґрунтованості та відповідності запозичень елементів терміносистем інших мов тощо. Слід очікувати, що українська терміносистема суспільних наук, у тому числі юриспруденції та доктрини публічного управління, з огляду на означені вище процеси, продовжуватиме активно запозичувати іншомовні елементи терміносистем відповідних галузей світової науки, що актуалізує проблематику її оновлення, нормативізації, кодифікації та стандартизації, оскільки предметом рецепції виступатимуть терміни різномовного походження, спродуковані в межах неоднакових, а іноді й принципово відмінних адміністративних та правових культур. Особливої уваги потребуватимуть і обґрунтовані підходи до перекладу неологізмів, що, як видається, мають активно пропонуватися вітчизняними науковцями у власних монографічних дослідженнях.

Список використаних джерел

1. Онуфрієнко О. В. Конвергенція публічного сектору з громадянським суспільством і сектором приватним: англо-американський та континентально-європейський полюси універсальної парадигми реформ публічного врядування у XXI ст. : Досвід компаративного дослідження, прогностичні сценарії, стратегії післявоєнної відбудови для України): монографія. / О. В. Онуфрієнко, Дніпро: Вид-во «ГРАНІ», 2022. 530 с. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=0s-REAAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false>.

2. Derlien, H.-Ul. (2003). German Public Administration: Weberian Despite «Modernization». In Krishna K. Tummala (Ed.) *Comparative bureaucratic systems*. Lanham, Md. (pp. 97–122). Retrieved from: <https://fis.uni-bamberg.de/handle/uniba/9692>.

3. Ridley, F. (1995). Re-inventing British Government. *Parliamentary Affairs* 48, 387–400.